

ХАРАКТЕРИСТИКА РЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ЗА РОЗВИТКОМ ЖИВОЇ МАСИ

Л. М. Хмельничий, завідувач кафедри розведення і селекції тварин та водних біоресурсів, д.с.-г.н., професор;

В. П. Лобода, заступник генерального директора "ПрАТ Райз-Максимко" з питань тваринництва, аспірант кафедри розведення і селекції тварин та водних біоресурсів.

Сумський національний аграрний університет

За результатами досліджень з вивчення інтенсивності росту ремонтних телиць української червоно-рябої молочної породи встановлено, що за відповідних умов годівлі та утримання молодняк двох підконтрольних господарств характеризувався відмінними показниками приросту живої маси від народження (34,4 і 36,8 кг) до 18-ти місячного віку (410,8 і 424,6 кг). Розвиток у межах отриманих в процесі досліджень параметрів живої маси забезпечив її приріст на час парувального віку на рівні 76-80% від мінімальних цільових стандартів для корів-первісток центрального внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи.

Ключові слова: українська червоно-ряба, ремонтні телиці, приріст живої маси.

В сучасних умовах промислового ведення галузі молочного скотарства, досить важливо забезпечити раціональні терміни осіменіння ремонтних телиць з живою масою, яка відповідає стандартам вікового росту.

Як свідчить передовий досвід, інтенсивний ріст та розвиток ремонтних телиць значною мірою зумовлює бажаний тип будови тіла дорослих тварин і, як наслідок, дозволяє максимально реалізувати генетичний потенціал наступної молочної продуктивності корів [5, 10].

З виробничої точки зору скороспілість ремонтних телиць скорочує непродуктивний період вирощування від дня народження до отелення, з селекційної – прискорює процес оцінки бугаїв-плідників за якістю потомства та сприяє інтенсивному відтворенню стада, що у підсумку істотно визначає рівень рентабельності молочного скотарства [4, 6]. Крім того, встановлено, що величина живої маси телиць на кінець періоду вирощування та початок парувального віку, позитивно корелює з послідуною молочною продуктивністю за першу та інші лактації [2, 3].

Складовою частиною поглибленої селекції молочної худоби, на переконання М.В. Зубця та співавторів [1], є оцінка племінних тварин у ранньому віці та на різних етапах їхнього індивідуального розвитку. При цьому основним методом морфологічних досліджень росту тварин передбачають облік живої маси. Результатами цих спостережень є показники росту і розвитку тварин, що характеризують інтенсивність обмінних процесів, які відбуваються в організмі.

Матеріал та методи досліджень. Матеріалом для дослідження послужили стада підприємств Підліснівської філії ПрАТ "Райз-Максимко" Сумського району Сумської та ПСП племінного

заводу "Пісківське" Бахмацького району Чернігівської області з розведення української червоно-рябої молочної породи.

Динаміку живої маси телиць визначали за систематичним щомісячним зважуванням. Абсолютний приріст живої маси (D) за окремі вікові періоди дослідження визначали за формулою: $D = W_t - W_0$ де W_t і W_0 – кінцева і початкова жива маса, кг.

Абсолютний середньодобовий приріст визначали за формулою 1:

$$D = \frac{W_t - W_0}{t_2 - t_1} \quad (1)$$

де W_t і W_0 – жива маса в кінці і на початку періоду, кг;

t_2 і t_1 – вік в кінці і на початку періодів, днів.

Відносну інтенсивність росту (K) ремонтних телиць визначали за формулою 2 С. Броді (цитовано за К.Б.Свечиным, [9]):

$$K = \frac{(W_t - W_0) \times 100}{(W_t + W_0) : 2} \quad (2)$$

Статистичне опрацювання експериментальних даних проводили за методиками Е. К. Меркурьевой [7] на ПЕОМ з використанням програмного забезпечення.

Результати досліджень. На рис. 1. представлена діаграма абсолютного приросту живої маси у трьохмісячній динаміці вирощування телиць української червоно-рябої молочної породи у порівнянні підконтрольних господарств, яка свідчить про відмінну інтенсивність їхнього росту в усі вікові періоди від народження до 18-ти місячного віку.

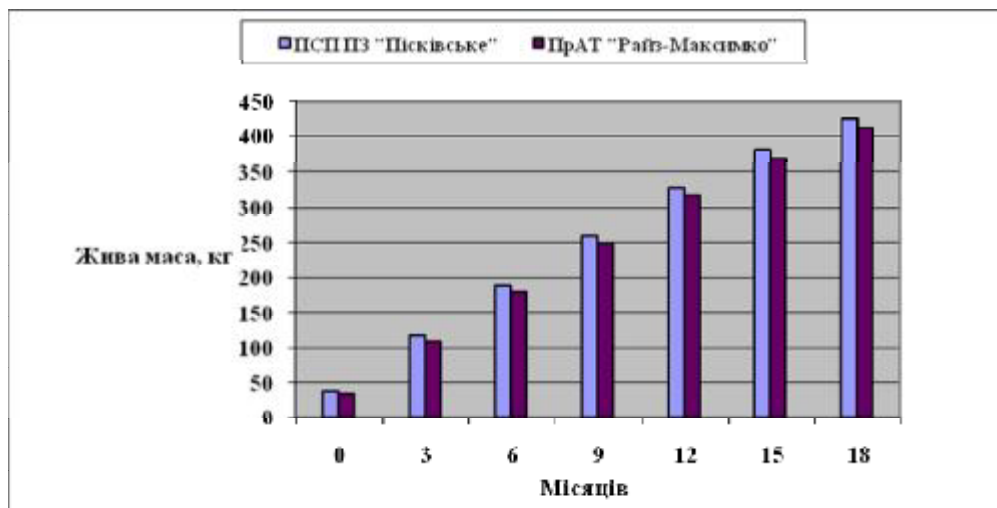

Рис. 1. Вікова динаміка приросту живої маси ремонтних телиць у порівнянні підконтрольних господарств

Порівняльний аналіз результатів досліджень показав, що кращими за живою масою при народженні були телички ПЗ "Пісківське" (38,8 кг; n=125) у порівнянні зі стадом ПрАТ "Райз-Максимко" (36,4 кг; n=98) з достовірною різницею 2,4 кг ($P < 0,01$) на користь перших.

Упродовж 18-тимісячного терміну вирощування ремонтні телиці стада ПЗ "Пісківське" були дещо кращими і на заключному етапі вони з середньою живою масою 424,6 кг перевищували одноліток з недостовірною різницею 5,8 кг.

Розвиток у межах отриманих в процесі досліджень параметрів живої маси забезпечив її приріст у ремонтних телиць на час парувального віку на рівні 76-80% від мінімальних цільових стандартів, визначених на перспективу для корів-первісток центрального внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи (530-550 кг) [8].

Результати досліджень, які характеризують інтенсивність росту ремонтного молодняка двох підконтрольних стад, через середньодобові прирости живої маси наведені на рис. 2. Вищими приростами і, відповідно, більш інтенсивною динамікою росту, характеризувалися телиці ПЗ "Пісківське", які перевищували одноліток "Райз-Максимко" упродовж 15-ти місячного періоду вирощування.

Особливо інтенсивно ремонтні телиці обох господарств росли в період від народження до 3 місяців, про що свідчать найвищі середньодобові прирости живої маси – 877 г у стаді ПЗ "Пісківське" та 818 г – у підприємстві "Райз-Максимко", та від 3 до 6 місяців з відповідними приростами 787 та 741 г. Перевага за обома цими періодами росту була достовірною і становила 59 ($P < 0,001$) і 46 г ($P < 0,01$).

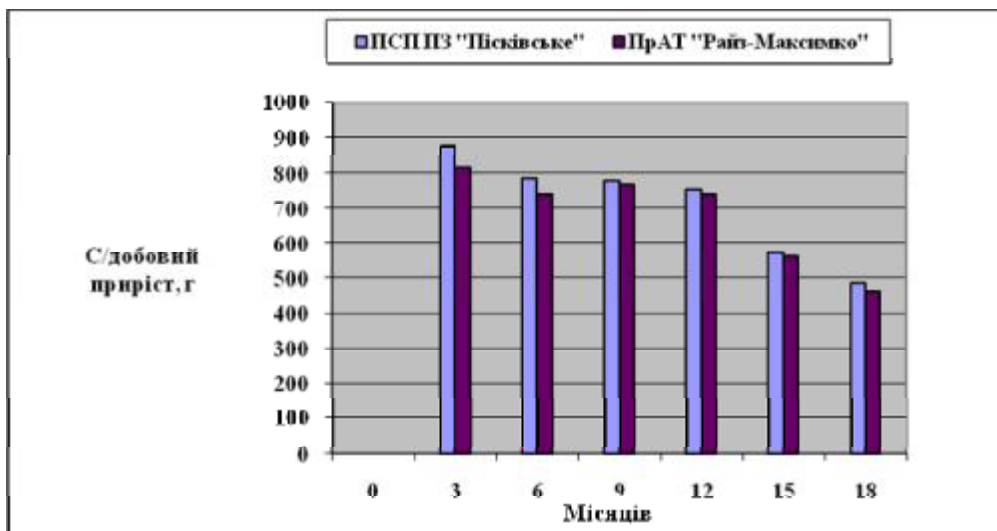

Рис. 2. Вікова динаміка середньодобового приросту живої маси ремонтних телиць у порівнянні підконтрольних господарств

Після шестимісячного періоду вирощування різниця са середньодобовими приростами скоротилася до недостовірною рівня, але була на користь телиць стада ПЗ "Пісківське".

Для характеристики інтенсивності росту тварин нами були вивчені показники абсолютного

приросту живої маси ремонтних телиць у трьохмісячній динаміці постнатального онтогенезу (рис. 3.). При цьому встановлено незначну, за виключенням першого трьохмісячного періоду, міжстадну мінливість за цією ознакою.

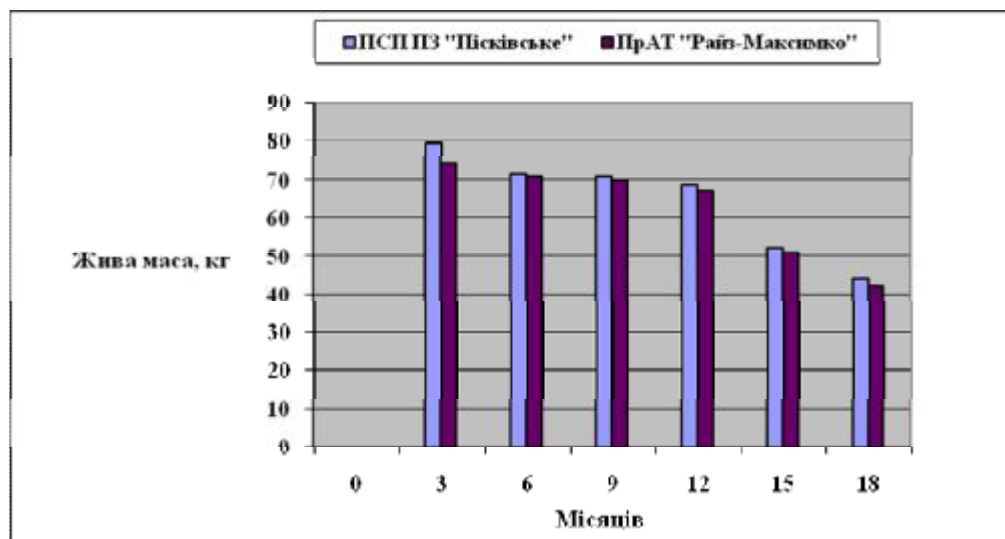

Рис. 3. Динаміка абсолютного приросту живої маси ремонтних телиць у порівнянні підконтрольних господарств

Перевага телиць стада ПЗ "Пісківське" у порівнянні з однолітками ПрАТ "Райз-Максимко" на початку періоду вирощування (від народження до 3 міс) становила з достовірною різницею 5,4 кг ($P < 0,001$). Ще одним показником, який характе-

ризує інтенсивність росту молодяку є відносний приріст живої маси, який показує ступінь напруги їхнього росту в різні вікові періоди онтогенезу, рис. 4.

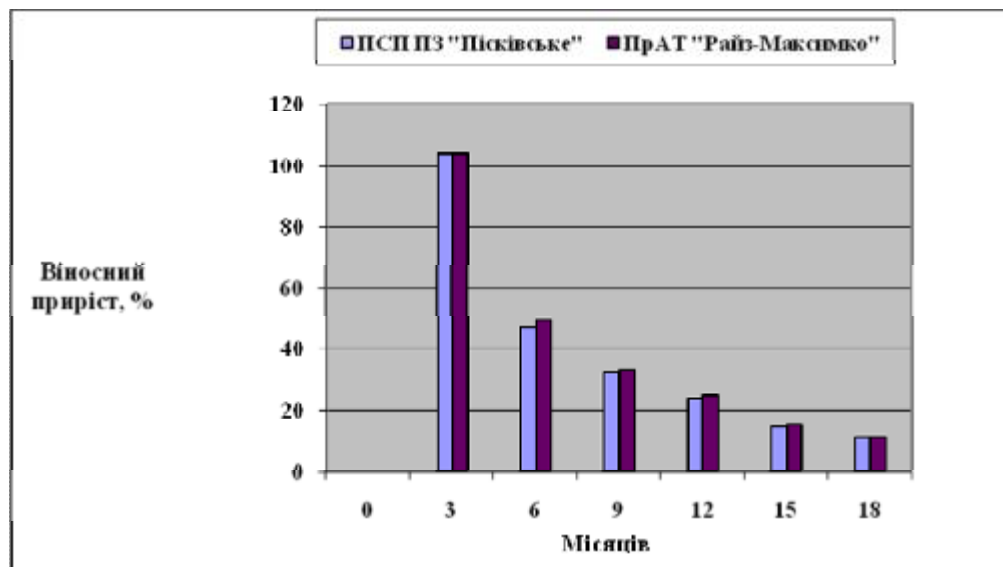

Рис. 4. Динаміка відносного приросту живої маси ремонтних телиць у порівнянні підконтрольних господарств

Згідно з даними К.Б. Свечина [9], найбільш інтенсивним ростом характеризуються тварини у молочний період свого вирощування, а в подальшому цей процес сповільнюється. Показники відносного розвитку, які ми отримали у результаті досліджень закономірно співпали із вищенаведе-

ним твердженням.

Таким чином, результати експериментальних досліджень, одержаних у процесі вивчення росту та розвитку ремонтних телиць української червоно-рябої молочної породи, свідчать про їхню здатність за відповідних умов вирощування

до високої інтенсивності росту.

Висновки. За створення відповідних умов вирощування ремонтні телиці української червоно-рябої молочної породи здатні до високої інтен-

сивності росту, яка забезпечила одержання бажаного рівня живої маси на час 18-ти місячного віку на рівні 410,8 та 424,6 кг.

Список використаної літератури:

1. *Генетико-селекційний моніторинг у молочному скотарстві* / М. В. Зубець, В. П. Буркат, М. Я. Єфіменко [та ін.]; за ред. В.П. Бурката. – К.: Аграрна наука, 1999. – 88 с.
2. *Гордійчук Н. М.* Вплив живої маси теличок української червоно-рябої молочної породи при народженні на ріст і розвиток та молочну продуктивність / Гордійчук Н.М., Півторак Я.І. // Збірник наукових праць Вінницького державного аграрного університету. Вип. 34. – Т. 3. – Вінниця, 2008. - С. 57 - 60.
3. *Заблудовський Є. Є.* Реалізація продуктивного потенціалу молочної худоби у зв'язку з особливостями росту / Є. Є. Заблудовський, Ю. І. Голубчик // Розведення і генетика тварин. Вип. 36 : матеріали наукової дискусії "Розведення сільськогосподарських тварин за лініями" : міжвідомчий тематичний науковий збірник / УААН. ІРГТ.– К. : Науковий світ, 2002. - С. 61 - 63.
4. *Зубець М. В.* Вирощування ремонтних телиць / М. В. Зубець, Й. З. Сірацький, Я. Н. Данилків – К. : Урожай, 1993. – 136 с.
5. *Ивашков А. И.* Особенности роста высокопродуктивных коров / А. И. Ивашков, Л. Ю. Рыжкова // Вестник Российского государственного аграрного заочного университета. – М.- 2006. - № 1. (6) – С. 121-122.
6. *Маньковський А. Я.* Молочна продуктивність первісток залежно від живої маси телиць та віку отелення / А. Я. Маньковський // Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України. – Київ. – 2009. – Вип. 138. – С. 63-68.
7. *Методика* лінійної класифікації корів молочних і молочно-м'ясних порід за типом / Л. М. Хмельничий, В. І. Ладика, Ю. П. Полупан, А. М. Салогуб. – Суми: ВВП "Мрія-1" ТОВ, 2008. – 28 с.
8. *Програми селекції порід* / В. П. Буркат, Ю. Ф. Мельник, М. Я. Єфіменко та ін. // Розведення і генетика тварин. – 2003. – Вип. 37. – С. 3-22.
9. *Свечин К. Б.* Индивидуальное развитие сельскохозяйственных животных / К. Б. Свечин. – К.: Урожай, 1976. – 288 с.
10. *Стадницька О. І.* Вплив росту і розвитку корів у період вирощування на їх молочну продуктивність / О. І. Стадницька // Розведення і генетика тварин. – К.: Аграрна наука. – 2011. – Вип. 45. – С. 264-270.

Хмельничий Л.М., Лобода В.П. ХАРАКТЕРИСТИКА РЕМОУНТНЫХ ТЕЛОК УКРАИНСКОЙ КРАСНО-ПЕСТРОЙ МОЛОЧНОЙ ПОРОДЫ ПО РАЗВИТИЮ ЖИВОЙ МАССЫ

По результатам исследований по изучению интенсивности роста ремонтных телок украинской красно-пестрой молочной породы установлено, что при соответствующих условиях кормления и содержания молодняк двух подконтрольных хозяйств характеризовался отличными показателями прироста живой массы от рождения (34,4 и 36,8 кг) до 18-ти месячного возраста (410,8 и 424,6 кг). Развитие в пределах полученных в процессе исследований параметров живой массы обеспечило ее прирост на время случного возраста на уровне 76-80% от минимальных целевых стандартов для коров-первотелок центрального внутривидового типа украинской красно-пестрой молочной породы.

Ключевые слова: украинская красно-пестрая, ремонтные телки, прирост живой массы

Khmel'nichiy L.M., Loboda V.P. CHARACTERISTIC REPAIR HEIFERS OF UKRAINIAN RED-AND-WHITE DAIRY BREED ON DEVELOPMENT OF LIVING MASS

On results researches it is set on the study of intensity of growth of repair heifers of the Ukrainian Red-and-White dairy breed, that at the proper terms of feeding and maintenance the sapling of two check dairies was characterized the excellent indexes of increase of living mass from birth (34,4 and 36,8 kg) to eighteen monthly age (410,8 and 424,6 kg). Development within the limits of the parameters got in the process of researches of living mass provided its increase in a time of bulling age at the level of 76-80% from minimum having a special purpose standards for first-calf cows of central inbreed type of the Ukrainian Red-and-White dairy breed.

Key words: Ukrainian Red-and-White, repair heifers, increase of living mass

Дата надходження в редакцію: 11.11.2013 р.

Рецензент: доктор с.-г. наук, професор А. М. Салогуб